

Wymagania edukacyjne HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO KLASA III

wątek tematyczny: Kobieta, mężczyzna, rodzina

Uwaga dotycząca oceniania na każdym poziomie wymagań: aby uzyskać kolejną, wyższą ocenę, uczeń musi opanować wiedzę i umiejętności z poprzedniego poziomu.

Temat (rozumiany jako lekcja)	Dopuszczający Uczeń:	Dostateczny Uczeń:	Dobry Uczeń:	Bardzo dobry Uczeń:	Celujący Uczeń:
1. Kobieta, mężczyzna i rodzina w Biblii	Zna podstawowe pojęcia związane z tematem, potrafi je stosować w kontekście omawianych treści.	Przedstawia kontekst społeczno-kulturowy powstania Starego i Nowego Testamentu; przedstawia obraz rodziny starotestamentowej.	Omawia koncepcje miłości, rodziny w judaizmie oraz status kobiety i mężczyzny w społeczeństwie izraelskim; wymienia kobiece bohaterki ST i NT: Estera, Judyta, prorokinie Miriam, Chulda, Debora, a także kobiety w otoczeniu Jezusa: Marta, Maria z Magdali.	Charakteryzuje obraz rodziny w Biblii i wskazuje na jej recepcję w późniejszych epokach.	Zajmuje stanowisko w dyskusji; formułuje samodzielne opinie i sądy, popiera je argumentami.
2. Kobieta, mężczyzna i rodzina w starożytnej Grecji i Rzymie	Wymienia wartości i ideały w życiu rodzinnym starożytnych Greków i Rzymian.	Omawia pozycję kobiety i mężczyzny w społeczeństwach greckim i rzymskim; wymienia funkcje rodziny greckiej i rzymskiej (funkcje prokreacyjne, obowiązek wobec rodu i państwa); omawia rolę i zadania kobiety oraz	Wskazuje na przyczyny ewolucji pozycji kobiety w społeczeństwie rzymskim; dokonuje porównania sytuacji społeczno-prawnej kobiet i mężczyzn w społeczeństwach greckim i rzymskim.	Charakteryzuje poglądy filozofów greckich (Platona, Arystotelesa, stoików) na rolę kobiety, mężczyzny i zadania małżeństwa.	Dokonuje samodzielnej oceny pozycji kobiety i mężczyzny oraz funkcji rodziny w świecie starożytnym, odwołując się do wiedzy pozaźródłowej.

mężczyzny w rodzinie rzymskiej.

3. Role kobiet i mężczyzn w społeczeństwie średniowiecznym

Wskazuje rolę kobiet i mężczyzn oraz rodziny w społeczeństwie średniowiecznym.

Przedstawia role i znaczenie kobiet i mężczyzn w gospodarce średniowiecza.

Charakteryzuje wizerunek kobiety w kulturze europejskiego średniowiecza; przedstawia model średniowiecznej rodziny wielopokoleniowej.

Charakteryzuje pozycję kobiety i mężczyzny w średniowiecznej rodzinie i społeczeństwie, dokonując ocen i odwołując się do źródeł.

Charakteryzuje poglądy myślicieli epoki na rolę kobiety i mężczyzny.

Samodzielnie charakteryzuje problem, na wybranych przykładach.

Posiada informacje znacznie wykraczające poza treści podstawy programowej, przedstawia je w sposób spójny, posługuje się wiedzą z literatury uzupełniającej i źródeł.

Posługuje się wiedzą pozaźródłową, przedstawiając własne wnioski podczas dyskusji. Samodzielnie charakteryzuje problem, na wybranych przykładach.

4. Wpływ kultury arabskiej i prowansalskiej na europejski model miłości dworskiej.

Wymienia ośrodki kultury dworskiej.

Wskazuje cechy modelu miłości dworskiej.

Charakteryzuje wizerunek kobiety w romansach rycerskich.

Przedstawia cechy i genezę literatury prowansalskiej. Opisuje działalność trubadurów, truverów, minnesingerów.

Ukazuje wpływ kultury arabskiej na ideał miłości dworskiej.

Dokonuje analizy przykładów literatury pięknej opisującej miłość dworską, wskazuje na przyczyny trwałości modelu miłości dworskiej.

Trwałość modelu

5. Lekcja

powtórzeniowa

6. Praca klasowa

wg punktacji

7. Obyczajowość sarmacka	Omawia podział stanu szlacheckiego.	Charakteryzuje dzień powszedni i świąteczny w staropolskiej rodzinie szlacheckiej.	Wyjaśnia hierarchię wewnętrzną staropolskiej rodziny szlacheckiej i zasady polityki koligacyjnej.	Wskazuje genezę sarmackich wzorów zachowań i ideologii.	Charakteryzuje formy wychowania w rodzinie szlacheckiej, obyczaje, odwołując się do źródeł oraz wiedzy własnej.
8. Edukacja szlachecka w epoce nowożytnej	Podaje najważniejsze cechy edukacji w epoce. Rozumie pojęcie edukacji rycerskiej i dworskiej.	Ogólnie charakteryzuje wychowanie i edukację w epoce nowożytnej – podaje przykłady sposobów nauczania.	Wyjaśnia hierarchię wewnętrzną staropolskiej rodziny szlacheckiej i zasady polityki koligacyjnej. Opisuje ceremoniał sarmackie: śluby, chrzty, pogrzeby. Zna i rozumie pojęcia <i>sarmatyzm</i> , <i>przedmurze chrześcijaństwa</i> . Omawia cechy edukacji męskiej młodzieży szlacheckiej okresu staropolskiego. Charakteryzuje edukację dziewcząt – domową i klasztorną. Podaje przykłady podróży edukacyjnych.	Charakteryzuje ideologię sarmatyzmu. Ocenia wpływ reformacji i kontrreformacji na edukację. Omawia poglądy najważniejszych pisarzy pedagogicznych (np. Andrzej Frycz Modrzewski, Sebastian Petrycy z Pilzna).	Ustosunkowuje się do różnych stanowisk dotyczących edukacji – jej zakresu i sposobów działania. Popiera zajęte stanowisko argumentami.
9. Lekcja powtórzeniowa 10. Praca klasowa wg punktacji				Wymienia reformy edukacyjne w epoce oświecenia.	Zna współczesne oceny powstań.

11. Model rodziny epoki romantyzmu	Wskazuje przykłady ideału miłości w literaturze romantycznej.	Opisuje ideał miłości w literaturze romantycznej. Przedstawia sytuację dzieci.	Charakteryzuje model rodziny na przełomie XVIII i XIX w. Wskazuje role kobiety i mężczyzny w epoce romantycznej.	Przedstawia krytykę miłości romantycznej w następnym epokach kulturowych. Wskazuje na przyczyny trwałości wzorca miłości romantycznej.	Poddaje krytyce informacje zawarte w źródłach, konfrontuje je z faktami historycznymi, posługuje się wiedzą z literatury uzupełniającej. Wskazuje wydarzenia
12. Przyczyny oraz przebieg procesu emancypacji kobiet w dziewiętnastym stuleciu	Wyjaśnia pojęcia <i>feminizm</i> , <i>sufrażystki</i> . Wskazuje formy działalności i cele sufrażystek;	Charakteryzuje pozycję społeczno-prawną kobiet w XIX w. Wymienia czynniki sprzyjające emancypacji kobiet.	Wymienia przemiany w życiu społecznym sprzyjające emancypacji. Przedstawia stanowiska w kwestii emancypacji kobiet. Wymienia dziewiętnastowieczne stowarzyszenia i organizacje kobiece.	Opisuje proces uzyskiwania praw politycznych przez kobiety na przełomie XIX i XX w. Przedstawia ruch kobiecy na ziemiach polskich. Wskazuje konsekwencje emancypacji.	historyczne, które przyczyniły się do zmiany sytuacji kobiet na przełomie XIX i XX w. Dokonuje samodzielnych ocen opisywanych procesów. Omawia zmiany charakteru rodziny wiążące się z aktywnością zawodową kobiet.

13. Przemiany społeczno-obyczajowe w XX w.

Wskazuje najważniejsze cechy przemian społeczno-obyczajowych w XX w.

Wie, czym były rewolucja seksualna i feminizm drugiej fali.

Wymienia konsekwencje przemian społeczno-obyczajowych w XX w.

Charakteryzuje cele i przebieg rewolty studenckiej z 1968 r. i ruch hippisowski.

Wymienia i omawia najważniejsze czynniki rozwoju społecznego Europy XX w.

Wskazuje genezę przemian obyczajowych w świecie zachodnim w XX w. – i wyjaśnia czynniki polityczne, ekonomiczne, kulturowe.

Bierze udział w dyskusji na temat porównania możliwości działania kobiet na początku i końcu XX w. i wyjaśnia historyczne determinanty (od schyłku XIX w.) kształtujące współczesne społeczeństwo europejskie.

14. Model rodziny w XX w.

Wymienia najważniejsze zmiany demograficzne, jakie zaszły po I i II wojnie światowej.

Wyjaśnia wpływ I wojny światowej na model rodziny.

Zna i rozumie pojęcia *rodzina nuklearna, rodzina partnerska, płć biologiczna, płć społeczno-kulturowa (gender)*.

Omawia zmiany modelu rodziny w Europie Zachodniej po II wojnie światowej oraz zmiany modelu rodziny w Europie Wschodniej po II wojnie światowej. Wskazuje na zmiany modelu rodziny w Polsce po II wojnie światowej.

Wymienia i ocenia konsekwencje społeczne, polityczne, prawne i kulturowe zmiany modelu rodziny, wzrost akceptacji dla samotnego macierzyństwa, bezdzietności, związków partnerskich.

Samodzielnie charakteryzuje zmiany poglądu na rolę kobiet i mężczyzn w społeczeństwie, zwracając uwagę na pozytywne i negatywne aspekty problemu.

15. Lekcja powtórzeniowa

16. Praca klasowa wg punktacji

17. Dziecko na przestrzeni wieków

Charakteryzuje model rodziny wielopokoleniowej; wymienia najważniejsze dokumenty dotyczące ochrony praw dziecka;

Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z narodzinami (ciąża i narodziny dziecka, chrzest i nadanie imienia);

Charakteryzuje zmiany zakresu władzy ojcowskiej nad dziećmi, rolę matki w opiece i wychowaniu dzieci; wyjaśnia rolę dziecka w społeczeństwie na przestrzeni wieków;

Charakteryzuje czynniki, które wpłynęły na zmianę postrzegania dzieciństwa; charakteryzuje zmiany zachodzące w instytucjonalnej opiece nad dzieckiem;

Samodzielnie omawia najważniejsze dokumenty regulujące kwestie praw dziecka i ocenia zakres ich stosowania we współczesnym świecie; omawia ewolucję relacji rodzice – dziecko na przestrzeni dziejów.

18. Podsumowanie wiadomości
